

Пам'яті св. апостола і євангеліста Іоанна Богослова...

Відмітною ознакою справжнього християнина є, як свідчить нам про це Слово Боже, постійна радість, нескінченна радість. **«Отож, мої браття улюблені... - каже своєї філіппійской пастви св. апостол Павло, - Радійте в Господі завжди, і знову кажу: радійте!»** (Фил. 4: 1, 4). **«Завжди радійте!»** - пише він же християнам міста Солоніки (1Сол. 5:16).

І це були не одні лише ідеальні заклики і благі побажання люблячого апостольського серця. Кожен, хто з увагою читав священну книгу Діян апостольських, де опісуються перші дні Церкви Христової, або хто знайомився з історією перших століть християнства, добре знає і мимоволі приходить в здивування від того, як при самих різних, часом надзвичайно важких обставинах вміли завжди радіти, невпинно молитися і за все дякувати Богові вірні послідовники Христа Спасителя.

Ця дивовижна радість стала можливою на землі лише тому, що люди, багато століть блукали в темряві духовного невідання, побачили, нарешті, в події втілення, відкуплення і воскресіння Христового схід вічного **Сонця Правди** (Мал. 4: 2), освітилися світлом євангельського вчення і зігрілися цілющими променями Божественної любові, яка вилілась на них.

Дохристиянський світ не знав справжньої радості і стійкого миру. Одним з головних джерел душевної тривоги, неспокою і незадоволеності людини, поглиненої інтересами лише земного буття, була свідомість скороминущості земного життя. **«ви, що не відаєте, що трапиться завтра, яке ваше життя?»** - каже св. апостол Яків. **- Бо це пара, що на хвилику з'являється, а потім зникає!...**» (Як. 4:15). Отже як би там не дбала людина про своє довголіття, як би не старалася економно витратити свою життєву енергію, але все одно залишається в силі сказане ще древнім пророком: **«Дні літ наших у них сімдесят літ, а при силах вісімдесят літ, і гордощі їхні страждання й марнота, бо все швидко минає, і ми відлітаємо...»** (Пс. 89:10).

Щоб заглушити в собі цю тривогу, одні кидаються у вир розваг, в свого роду погоню за тінями, витрачають кращу частину свого життя на те, щоб як-небудь **«провести час»**, витратити його, щедро і бездумно марнуючи цей великий скарб, про який ап. Павло говорить: **«уважайте, щоб поводитися обережно ... використовуючи час»** (Еф. 5: 15-16); вони випускають при цьому з поля зору сказане Господом і Спасителем нашим про те, що робити добрі справи, купувати нетлінні цінності для вічного життя можна тільки до тих пір, **«аж поки є день. Надходить он ніч, коли жоден нічого не зможе виконувати.»** (Ін. 9: 4).

Інші, більш вдумливі люди, не знаходячи радості і щастя в надлишку життєвих задовольств, намагаються жити більш розважливо і доцільно. Вони посилено працюють, розвивають свій розум, прагнуть приносити користь іншим, роблять благородні, жертвовні вчинки. Однак і вони нерідко відчувають непереборне відчуття туги і розчарування, почуття, так сильно виражене гіркими словами А.С. Пушкіна (26 травня 1828р.): **«Дарунок даремний, дарунок випадковий, життя, навіть ти мені дано?»**.

Від дохристиянського світу дійшло до нас чимало свідчень про пануючий в ньому безрадісний настрій. Яким розчаруванням дихають, наприклад, слова знаменитого римського філософа I століття: **«Мета будь-якого людомудрія - навчити зневажати життя!»** Яким холодом і якою душевною порожнечою віє від надгробних язичницьких написів на кшталт наступної: **«Я був щось і став тепер ніщо!»**

... Йшли століття за століттями, змінювалися покоління за поколіннями, приходили і відходили великі людські цивілізації, титанічними зусиллями людського розуму змінювалося обличчя Землі, удосконалювалися форми людського співжиття і людських взаємин ... Але для людини, мислячої по-земному, перед лицем незворотного факту загальної смертності завжди залишалися трагічною і болісною реальністю слова Премудрого Проповідника (Екклезіяста): **«Я сказав був у серці своєму: Це для людських синів ...що вони як ті звірі (тобто поза спілкуванням з Богом): бо доля для людських синів і доля звірини однакова доля для них: як оці помирають, так само вмирають і ті ... все пошло із пороку, і вернеться все знов до пороку»** (Екл. 3: 18-20).

Але з тих пір, як сутінки язичництва змінилися світлом і яскравим днем християнства, стало можливим інше, радісне і життєствердуюче сприйняття світу і історії. Навіть земне короточасне життя забувалося і заіскрилося великою кількістю фарб, отримало свій справжній глибокий сенс, з юдолі скорботи і відчаю перетворилося в благословенне поле діяльності, в місце, призначене для розкриття кращих сторін людського ества, для мужніх подвигів, і великих звершень на благо людства. Але що ще важливіше: людина стала спадкоємцем справжнього, не тільки абстрактного розуміння, але самого реального особистого безсмертя, і одвічний ворог людської радості - смерть втратила свого жала, бо людина дізналася, що смерть - це не припинення буття, не звернення в ніщо всіх надій і прагнень, а лише останнє подія на шляху людського вдосконалення, моральне випробування перед настанням іншого, нескінченного життя. Знаючи це, християнин, широ відданий справі свого слідування за Христом, може нині з чистою совістю сказати разом з апостолом: **«для мене життя то Христос, а смерть то надбання.»** (Фил. 1:21).

Дорогі браття і сестри! Ми, як чада Святої Православної Церкви і як служителі християнського просвітництва, благоговійно шануємо пам'ять одного з найвірніших учнів і послідовників Господа і Спасителя нашого Ісуса Христа - пам'ять святого славного і всехвального апостола і євангеліста Іоанна Богослова, що сповістив нам вічну радість про життя в Бозі і з Богом. Йому, глядачеві невимовних одкровень, другу і наперснику Христову, зобов'язані ми дорогі цінними скарбами християнського богословського відання. Неможливо вичерпати і висловити точною науково-богословською мовою всю сутність і глибину його височини умоглядів, неможливо пояснити велич таємниці, їм проповіданої; - таємниці, розкрити яку дано лише Церкві і до того ж на основі всього її досвіду, всієї її минулої, теперішньої та майбутньої історії.

«Бог є любов. Любов Божа до нас з'явилася тим, що Бог Сина Свого Однородженого послав у світ, щоб ми через Нього жили. Не в тому любов, що ми полюбили Бога, а що Він полюбив нас, і послав Свого Сина вблаганням за наші гріхи ... Ми любимо Його, бо Він перше нас полюбив.» (1 Ів. 4: 8-10, 19).

Стародавній світ не був в повному невіданні про Бога. Що можливо знати про Нього природному людському розуму, було відомо і язичникам. Але як показує історія релігій, яка свідчить про їх релігійний досвід, Божество найчастіше вони вважали страшною і навіть згубною силою, що вимагає примирення за допомогою жертв, в тому числі і людських. І тільки деякі кращі представники язичництва височили до більш високої думки про Божество, наділяли його більш людяними рисами і шанували того **«Невідомого Бога»**, про жертовник якому згадував у своїй знаменитій промові, яку виголосив у афінському ареопазі, св. апостол Павло (Діян. 17:23).

Уявлення про Бога в старозавітного обраного народу були, звичайно, набагато чистішими і піднесеними. Однак і вони не піднімалися до думки про те, що Бог є **«любов і сама сутність любові»** (митр. Філарет), і тому стародавні ізраїльтяни не знали і тієї великої і радісної істини, яка відкрилася тільки в християнстві і яку сповідає нам в своєму особному посланні св. апостол і євангеліст Іоанн Богослов: **«Улюблені, ми тепер діти Божі ... Подивіться, яку любов дав нам Отець, щоб ми були дітьми Божими»** (1 Ів. 3: 2, 1). Дароване нам усиновлення, що дає нам право звертатися до Бога, як до нашого Небесного Отця, дозволяє нам сподіватися на милосердя Боже і тоді, коли по немочі волі ми опиняємося на висоті християнського покликання і впадаємо в ті чи інші гріхи. **«Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він вірний та праведний, щоб гріхи нам простити, та очистити нас від неправди всілякої.»** (1 Ів. 1: 9).

Засвідчуючи про безмежну любов Божу до Його творіння і особливо до людини, як носію образу Божого, Апостол стверджує проте, що ця любов не ставить байдуже до прихильності нашого серця, до нашого морального настроя. Він з усією визначеністю вказує на три великі перешкоди до нашого духовно-морального вдосконалення, які стають перешкодою для того, щоб вилілась на нас любов Божа. Ці три перешкоди суть: **«пожадливість тілесна, і пожадливість очам, і пиха життя»** (1 Ів. 2:16). І зрозуміло, що Церква Христова особливо цінує надбання чеснот, протилежних цим трьом порокам, цінує розвиток і зміцнення в нас здорового розуму, стриманості і смиренності.

Християнство не є одне лише вчення. Як Христос є **«Дорога, і Істина, і Життя»** (Ін. 14: 6), так і справжнє християнство є слідування за Христом, вірність євангельській істині і спілкування з безсмертним джерелом благодатного життя. І найбільшим, найрадіснішим фактом нашого релігійного буття є те, що на землі існує носій цієї благодаті життя - Свята Христова Церква, таємниче тіло Христове, осередок всього потрібного для **«життя та поможности»** (2 Пет. 1: 3). І її, що найбільшу і рятівну на землі реальність, св. апостол і євангеліст Іоанн Богослов зобразив нам під виглядом Божественної Лози, гілками якої ми є і у відриві від якої **«не можемо нічого чинити»** (Ін. 15: 5).

Прославляючи великого благовісника, що сповістив нам **«Життя вічне, що в Отця перебувало й з'явилось нам»** (1 Ів. 1: 2), який написав своє Євангеліє і свої послання, щоб ми, віруючи в Господа Ісуса Христа, Сина Божого, **«мали життя в ім'я Його»** (Ін. 20:31) і щоб через це **«повна була ваша радість»** (1 Ів. 1: 4), постараямося стати гідними цих великих істин і найрадісніших обітниць. Будемо старанно і благоговійно припадати до натхненних слів проповіді, настанов і умовлянь великого **«старця»** (2Ін. 1: 1) і **«богословів начальника»**, переймаючись любов'ю у відповідь до Бога, Який нас полюбив, сподобив нас бути Його дітьми, вселив в серця наші життєдайну надію на безсмертя. Будемо цінувати і вживувати в собі дух здорового розуму, утримання і покаяння.

Особливо ж станемо просити у **«Апостола любові»**, щоб він своїми сміливими до Бога молитвами виклопотав і нам священний дар любові до ближніх і далеких, щоб, люблячи братів наших **«не словом чи язиком тільки, а ділом і правдою»**, **«кладучи один за одного душі свої»**, ми справді **«перейшли від смерти в життя»** (1 Ів. 3:14, 16, 18), ставши спадкоємцями блаженного царства любові і миру великого Бога і Спаса Владика і Господа нашого Ісуса Христа. Амінь.

Джерело: Проповіді [Ливерія Воронова] // Християнське читання. 1996.